

IN KAJ SEDAJ?

PREDSEDNIK JE IMEL za politika precej neobičajno navado. Vsake tri mesece je v svojo rezidenco povabil nekaj vodilnih znanstvenikov in z njimi neuradno razpravljajl o različnih znanstvenih in tehnoloških problemih. Nekateri so to jemali kot njegov konjiček, drugim pa se je zdelo, da na ta način prisilno izobražuje svoje ministre, ki so se morali udeleževati teh srečanj. V vsakem primeru pa je med znanstveniki užival ugled, ki je presegal njegovo politično funkcijo. Zato so bili v pogovorih z njim zelo odkriti in neposredni.

Razgovori so bili večinoma sproščeni, a ne vedno. Včasih so jih znanstveniki seznanili s čim tako neprijetnim, da je bila priprava kolikor toliko sprejemljive razlage nemajhen podvig. Predsednik in njegovi politični svetovalci so v takšnih primerih potrebovali kar nekaj časa in domišljije, da so zgodbo zavili v kar najbolj rožnat politični celofan preden so jo zamegljeno in pomirjujočo predstavili javnosti.

Po nekaj prijaznih nasmejih je profesorica, ena vodilnih strokovnjakinj za podnebje, začela s pogovorom: »Gospod predsednik, jasno je, da nam nadzor nad spremembami podnebja uhaja iz rok. Začeli smo s ciljno omejitvijo rasti temperature na svetovni ravni na stopinjo in pol, potem smo prešli na dve stopinji, sedaj tudi politiki govorijo o treh ali celo štirih stopinjah. Groza nas je

šestih stopinj, vendar računalniška predvidevanja nakazujejo, da tudi to ne zadostuje.«

»Res je, vsi se trudimo, da bi se ta mora končala,« je vskočil predsednik. »Trenutno se že pripravljam na COP53 in srečanje svetovnih voditeljev pod okriljem OZN. Mogoče se bomo po petdesetih srečanjih končno nekako dogovorili o dovolj učinkovitih ukrepih.«

»Lepo, da upate, ampak radi bi vas seznanili z zadnjimi rezultati naših računalniških modelov. Mimogrede, vanje so bili vključeni tudi vsi dostopni sistemi umetne inteligence, vključno z nevronskimi mrežami.«

»Ali je kaj novega? Zadnje rezultate ste mi predstavili pred tremi meseci. Zaradi njih še vedno slabo spim,« je nejevoljno pripomnil predsednik.

»Potem veste, da smo namenoma razvili več različnih podnebnih modelov, da bi se izognili morebitnemu medsebojnemu vplivu raziskovalcev in kontaminaciji idej. Predvsem pa smo vključili vse dostopne sisteme umetne inteligence, ki so se strojno učili v različnih okoliščinah in pri tem uporabljali različne podatkovne zbirke. Do sedaj so si bili rezultati različnih modelov sicer podobni, vendar so se predlogi ukrepov vedno nekoliko razlikovali.«

»In ravno zaradi tega vam del javnosti in predvsem politike ne zau-
pa,« je vskočil predsednik.

»Sedaj se je prvič zgodilo, da so ocene in predlogi povsem enaki.«

»No, to je pa zanimiv napredek. In kaj pravijo? To, da malo pretiravamo?« je s smehljajem pripomnil predsednik.

»Vsi modeli so se zedinili okoli tega, da smo praktično prestopili prag, ko je bilo segrevanje Zemlje še možno ustaviti v sprejemljivih okvirih. Očitno lahko pozabimo na šest, osem ali celo deset stopinj, saj so se sprožile povratne zanke, ki jih ne moremo nadzorovati in so močnejše od vseh Milankovičevih ciklov. Modeli kažejo, da se bo v nekaj stoletjih vse skupaj ustavilo na dvanajstih stopinjah, kar je nekaj

podobnega kot za časa, ko so se dinozavri sončili na Antarktiki. Tega pa naša civilizacija in celo človeška vrsta ne more preživeti. Po razsulu družb in posledično današnje tehnološke civilizacije naj bi v nekaj sto letih izginili.«

»Počasi, počasi,« je zaprepadeno vskočil predsednik. »Mar pravite, da je z nami kar konec? Saj niste resni. Znanost, tehnika, fuzijski reaktorji, vse to nam je na razpolago. To sploh ne more biti problem.«

»To je res! Na prvi pogled nas tehnologija lahko reši. To so nakazovali dosedanja modeli. Vendar so novi modeli poleg vseh fizikalnih in tehničnih parametrov prvič poglobljeno upoštevali tudi človeško psihologijo in načine, kako razmišljamo in kako se odločamo. Tu je odločujočo vlogo odigrala umetna inteligenca, ki, mimogrede, sploh ni več videti tako umetna.«

»Res je, naši človeški nevroni nekam čudno delujejo,« se je poskušal pošaliti predsednik.

»Naj vam pojasnim! Izkazalo se je, da ni nobene možnosti, da bi ljudje sprejeli rešitve, ki bi nas v tako dramatičnih okoliščinah lahko rešile iz umrtja. Modeli so namreč ocenili, da se bo do konca stoletja stanje tako zaostri, da bo prišlo do množičnih in nasilnih selitev narodov in z njimi povezanih vojn, razpadov političnih in družbenih sistemov in postopnega razpada vseh vrst infrastrukture. Posebej kaže poudariti, da je naša kompleksna in soodvisna tehnološka infrastruktura, v katero polagamo vse naše upe, veliko bolj ranljiva in neprimerna, kot si predstavljamo. Že izpad interneta bi jo lahko sesul, da ne omenjamo energetike in vsega drugega. Očitno nas čaka verižna reakcija, ko se bo

okoli nas vse postopoma podiralo. Na začetku se bodo še vedno našla področja, ki bodo omejenemu številu ljudi omogočala začasno preživetje, a pri dvanajstih stopinjah višjih temperaturah dolgoročno ni nobene možnosti. Sploh pa nimamo časa za prilagajanje. Na koncu se bo končalo z neusmiljeno borbo posameznikov za preživetje in kot vrsta bomo končali kot pred tisočletji Neandertalci.«

»To je nekam depresivna napoved. Ampak, saj smo za vse probleme vedno našli kakšno rešitev.«

»Gospod predsednik, res je, da obstaja rešitev, vendar samo ena in edina, pa še ta ni povsem zanesljiva, saj, kot sem rekla, primanjkuje časa. Za ukrepe imamo na razpolago namreč le nekaj let in ne desetletij ali celo stoletij.«

Predsednik ni pričakoval takega poteka razgovora, vendar je bil varen tudi zelo alarmantnih novic. »To je problem, vem! In kaj je potem ta edina rešitev, ki jo nakazuje umetna inteligenca in njeni modeli?«

»Sami tega problema ne moremo rešiti. Še huje, pri tej rešitvi ne moremo niti aktivno sodelovati, saj bi jo tako v bistvu preprečili. Torej, vse mreže umetne inteligence vidijo edino rešitev v tem, da popolnoma vse odločitve, povezane z našo vsakdanjostjo, prepustimo umetni inteligenci, ki bo sama poiskala najprimernejše ukrepe. Pri tem je ne bodo ovirale nobene politične in človeške vrednote ter neizogibne in številne žrtve. Temeljni cilj bo preživetje zadostnega števila ljudi, kar bo omogočilo postopno obnovo civilizacije v novih in neznanih okoliščinah. Umetna inteligenca bo poskrbela, da se bo vsaj današnje človeško znanje ohranilo. Zato pa moramo razpu-

stiti vse oblike oblasti s človekom na vrhu v svetovnem merilu, vlade vseh držav, vojsko in policijo pa v celoti podrediti umetni inteligenci.«

Profesorica je hotela še nekaj dodati, vendar je predsednik jezno vskočil: »Stojte! Ali se vam je zmešalo? Brezpogojno naj bi se podredili nekakšnim škatlam z umetnimi nevroni, absolutističnemu, a še zdaleč ne prosvetljenemu elektronskemu rešitelju?« Zaprepadenost je popuščala in spet je bil v svojem elementu, spet je prepričeval volivce v svoj prav. »Človek je vendar nesporni zmagovalec boja za obstanek! Nismo preživeli ledenih dob, vseh mogočih naravnih katastrof, kuge, vojn, lakote in podobnega, da bi se na milost in nemilost prepustili eni od svojih stvaritev, ki ne počne drugega kot seštevati ničle in enke?« Pokroviteljsko je še dodal: »Človečnost, družba, demokracija, to nekaj velja, ne pa silicij in tiskana vezja.«

»Gospod predsednik, vsi vemo, da to ne bo šlo! Zato vas danes samo seznanjamo s tem, da ni več rešitve in da se moramo čim bolj civilizirano pripraviti na usodo dinozavrov. To pa bo predvsem naloga vas politikov in ne nas znanstvenikov.«

Ilustriral Jure Jurečič